

Варіанти мікротопонімів Самбірського циркулу кінця XVIII – початку XIX століття

О. С. Мосур

Львівський національний університет імені Івана Франка
Corresponding author. E-mail: oksana_kunanets@ukr.net

Paper received 27.06.18; Accepted for publication 05.07.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-176VI51-11>

Анотація. У статті проаналізовано фонетичні, словотвірні, лексичні, морфологічні та синтаксичні варіанти історичних мікротопонімів Самбірського циркулу кінця XVIII – початку XIX ст., зафіксовані у Йосифінській (1785–1788) і Францисканській (1819–1820) метриках. Виокремлено дві групи чинників варіювання номінації денотата: екстралінгвальні та лінгвальні. З'ясовано, що тенденція паралельного називання – протилежний процес до явища трансмікротопонімізації, сприяє оновленню і збагаченню мікротопонімної системи.

Ключові слова: мікротопонім, варіант, Йосифінська (1785–1788) метрика, Францисканська (1819–1820) метрика, Самбірський циркул.

Вступ. Назва географічного об'єкта найчастіше відображає його особливості: форму, розмір, розташування щодо інших реалій навколишнього середовища. Зазвичай один локус має одну назву, проте трапляються випадки множинного (подвійного, паралельного, варіантного) називання одного об'єкта.

Короткий огляд публікацій, що стосуються теми. Варіант як мовне явище досліджували З. Богословська [1], О. Тараненко [12] та ін. Топонімну (і мікротопонімну) варіантність розглядали Ю. Карпенко [4], Т. Поляруш [10], Л. Маршева [7], О. Заїнчовська [2], В. Лучик [6], Н. Сокіл-Клепар [11] та ін. Варіант географічної назви – це «видозміна його фонетичної, морфемної, морфологічної, синтаксичної і лексичної структури при збереженні денотативної totoжності» [7, с. 31]. Мікротопоніми – одиниці системи ргоргія, найбільшою базою творення яких є апеллятивна лексика. Варіантність у мікротопонімній системі зумовлена передусім усною формою побутування онімів. «Подвійні назви географічних об'єктів – цікаве явище в ономастиці, яке свідчить про те, що назвотворення залежить від суспільно-історичних умов» [5, с. 267]. Екстралінгвальними мотивами паралельної номінації вважають «велику кількість географічних назв (зокрема мікротопонімів), різну обізнаність носіїв діалекту з назвами, неоднакове їх сприйняття, необхідність у точнішій характеристиці об'єкта тощо» [7, с. 24–25]. Лінгвальними факторами є «точний розподіл і перерозподіл функцій власних назв, необхідність оновлення топонімної системи, тенденцію економії мовних засобів, загальну формальну нестійкість і ін.» [7, с. 25]. Паралельні назви «дозволяють чіткіше визначити джерела формування та можливі шляхи розвитку онімної лексики» [6].

Мета статті: проаналізувати фонетичні, словотвірні, лексичні і морфологічні варіанти назв мікроб'єктів Самбірського циркулу кінця XVIII – початку XIX ст., зафіксованих у Йосифінській (1785–1788) та Францисканській (1819–1820) метриках; з'ясувати мотиви видозміни структури оніма (тобто подвійної номінації) того ж денотата.

Матеріали і методи. У статті основними є метод аналізу писемних джерел (метрик) та описовий метод. Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики (зберігаються у ЦДДА Львова, фонд 19

і 20 відповідно) укладені за часів правління австрійських імператорів Йосифа II (1780–1790) та Франца I (1804–1835). Пам'ятки містять оцінку економічної вартості галицьких земель і «крім докладних даних про земельні ресурси маєтків і громад, детально аналізують стан і використання сільськогосподарських угідь» [3, с. 5], тому і містять багато назв малих географічних об'єктів. З-поміж комплексу кадастрових документів, – сумаріїв, консигнацій, аднотаций, специфікацій, описів земельних границь населеного пункту, правил фасювання нив та ін., – найціннішим документом пам'яток є ґрунтові метрики поземельного прибутку, у яких «поєдновано перелічуються всі земельні угіддя, розташовані в межах даної громади» [3, с. 11]. Францисканська метрика – це «виправлення Йосифінського кадастру» у 1819–1820 рр. У ній «відображені зміни у приналежності ділянок, розмірах і якості земель, що сталися за час після виготовлення Йосифінських кадастрів» [3, с. 13]. Аналіз і зіставлення мікротопонімів, зафіксованих в обидвох кадастрах, дає змогу простежити тенденції розвитку і зміни історичної онімії кінця XVIII – початку XIX ст. Опис здійснюємо на матеріалі найменувань Самбірського циркулу – адміністративно-територіальної одиниці тогочасної Галичини (опис XIV фонд 19 і опис XIV фонд 20 у ЦДДА м. Львова). Сьогодні це значна площа Львівської області (частково територія Самбірського, Старосамбірського, Дрогобицького, Турківського, Городоцького, Мостиського, Пустомитівського, Миколаївського, Стрийського та Сколівського районів).

Появу фонетичних варіантів мікротопонімів Самбірського циркулу найчастіше зумовлювала варіантність антропооснов, від яких вони творились. Кінець XVIII – початок XIX ст. – період становлення, кодифікації антропосистеми у Галичині. Це спричинило паралелізм найменувань мікрооб'єктів: Potok Szyszczatczat, пот. (Мита, ЙМ, 5зв) // Potok Szyszczaszczat, пот. (Мита, ЙМ, 6зв) // Potok Szyszczat, пот. (Мита, ЙМ, 5зв) (Мита, ФМ, 85зв) // Potok Syszalczat, пот. (Мита, ЙМ, 7зв) (Мита, ФМ, 4зв) // Potok Szczyszczatczat, пот. (Мита, ЙМ, 7зв); Czetwertyny Czuczukowiat, ґр. (Молд, ФМ, 54зв) // Czetwertyny Czywczukowiat, ґр. (Молд, ФМ, 55зв); Wierzch Szolobczat, п. (Михн, ЙМ, 87зв) // Wierzch Sołopczat, п. (Михн, ЙМ, 89зв); Pole Łubinskie, п. (Михн, ЙМ,

166зв) // Pole Łabinskie, п. (Михн, ЙМ, 168зв); Iwankuwka, пуст. (Сливн, ЙМ, 41зв) // Iwanoukowka, пуст. (Сливн, ЙМ, 67зв); Piniszkowka, пуст. (Рак, ЙМ, 6зв) // Piniczkowka, п. (Рак, ЙМ, 7зв); Razyncowina, пуст. (Рос, ЙМ, 71зв) // Razyniowina, пуст. (Рос, ЙМ, 72зв); Las Artynski, л. (Снят, ЙМ, 1) // Las Hartynski, л. (Снят, ЙМ, 28зв) (Снят, ФМ, 27зв); Maciowa Niwa, н. (Татарин, ЙМ, 54зв) // Muciowa Niwa, н. (Татарин, ЙМ, 54зв); Na Szemaczkowiat, п. (Топ, ЙМ, 21) // Na Symaczkowiat, п. (Топ, ЙМ, 21) (Топ, ФМ, 60зв). Діалектні особливості регіону (протеза, чергування приголосних л-в, голосних и-і-у) відображено в онімах: Huberesz, н. (Радел, ЙМ, 14зв) (Радел, ФМ, 24зв) // Uberesz, н. (Радел, ЙМ, 136); Kolbania, п. (Прус, ЙМ, 101зв) // Kowbania, п. (Прус, ЙМ, 116зв) (Прус, ФМ, 98зв); Hurawka, л. (СтСел, ЙМ, 11зв) (СтСел, ФМ, 13зв) // Hirawka, л. (СтСел, ЙМ, 16зв) // Hurawka, л. (СтСел, ЙМ, 16зв).

Словотвірні варіанти – це наслідок протиставлення / наявності / відсутності словотворчих афіксів: префіксів (Woznica, пот. (ЛяшкМур, ЙМ, 50зв) // Zwoznica, пот. (ЛяшкМур, ЙМ, 50зв)) чи суфіксів (Na Ostrowie, н. (Майн, ЙМ, 28зв) // Na Ostrowku, н. (Майн, ЙМ, 29зв); Gura Nauducka, н. (Медин, ЙМ, 109зв) // Gura Naidukowa, н. (Медин, ЙМ, 82зв); Spalina, л. (Ольш, ЙМ, 123зв) (Ольш, ФМ, 158зв) // Spalinina, л. (Ольш, ЙМ, 151зв); Zielonkowka, пуст. (ПосФельшт, ЙМ, 6зв) // Zielonka, пуст. (ПосФельшт, ЙМ, 6зв); Potok Kałuniat, пот. (Рип, ЙМ, 128зв) // Potok Kałunow, пот. (Рип, ЙМ, 129зв) // Potok Kałuniany, пот. (Рип, ЙМ, 130зв); Gora Zywkowiat, н. (Ор, ЙМ, 60зв) (Ор, ФМ, 97зв) // Gora Zywkowa, н. (Ор, ЙМ, 65зв) (Ор, ФМ, 105зв); Na Glinkach, н. (Солон, ЙМ, 13зв) // Na Gliniskach, н. (Солон, ЙМ, 14зв); Pod Lipkami, п. (СтСел, ЙМ, 7зв) // Pod Lipami, п. (СтСел, ЙМ, 7зв); Krzemianowiska, в. (Стрілки, ЙМ, 173зв) (Стрілки, ФМ, 171зв) // Krzemianowyszczca, в. (Стрілки, ФМ, 165зв); Garb Łukaczow, гр. (СухПот, ЙМ, 39зв) // Łukaczat Garb, п. (СухПот, ЙМ, 40зв); Potok Sianowy, пот. (Сянк, ФМ, 8зв) // Sianski Potok, пот. (Сянк, ФМ, 11зв)).

Лексичні варіанти найменувань – одна із особливостей мікротопонімії Самбірського циркулу [8, с. 63–64]. Мотиви подвійної номінації діахронної онімії важко з'ясувати, можемо робити припущення. До прикладу, лука має дві назви: U gniłego Potoka, лук. (Годв, ЙМ, 66зв) (Годв, ФМ, 33зв) і U Swittoj Werby, лук. (Годв, ЙМ, 66зв) (Годв, ФМ, 33зв). Другий онім виник, напевно, для диференціації однойменних об'єктів, оскільки фіксуємо назву поля, однойменну із першим варіантом мікротопоніма (пор.: поле U Gniłego Potoka, п. (Годв, ЙМ, 68зв) (Годв, ФМ, 34зв)). Явище трансмікротопонімізації та поява паралельних назв – взаємопов'язані полярно протилежні мовні процеси. У мікротопонімії кінця XVIII – поч. XIX ст. існує тенденція до усунення омонімії у назвах мікроб'єктів, «прагнення» до розрізнення денотатів, їх уніфікації [9, с. 181]. Пор. ще контекст: Łąka Pastewnik czyli Grząski Moczar zwana (Сусід, ЙМ, 1зв), проте у Францисканській метриці фіксуємо тільки Grząski Moczar, лук. (Сусід, ФМ, 50зв), а найменування ниви зберігається в обидвох кадастрах: Pastewnik, н. (Сусід, ЙМ, 1зв) (Сусід, ФМ, 48зв); з'являються два

варіанти найменувань потоку (Młynyszcze, пот. // Pochodyna, пот. (Завадк, ЙМ, 3зв)), оскільки є поле з омонімною назвою Młynyszcze, п. (Завадк, ЙМ, 2зв); аналогічно: Nauczyna, лук. // Za Mostem, лук. (Зарайс, ЙМ, 29зв), бо є Nauczyna, п. (Зарайс, ЙМ, 10зв) (Зарайс, ФМ, 15зв), н. (Зарайс, ЙМ, 51зв); Perchawszczyzna, луки // Za Włotem, луки (КонКор, ЙМ, 22зв), оскільки фіксуємо однойменну назву поля і ниви Perchawszczyzna, п. (КонКор, ЙМ, 4зв), н. (КонКор, ЙМ, 43зв). Цікавим прикладом є найменування потоку, який протікає по границях сіл Летні (із присілкою Монастир Летнянський), Опар і Ріпчич. Жителі трьох населених пунктів іменують його П'ятий Сніп (Piąty snop, пот. (Летн і МонЛетн, ФМ, 104зв); Pietysnop, пот. (Опар, ЙМ, 69зв) (Опар, ФМ, 22зв); Pietysnop, пот. (Ріпч, ЙМ, 4)), однак у с. Ріпчичах уже побутує дві назви (пор. контекст: Potok Federkow czyli Pietysnip zwany (Ріпч, ЙМ, 7)). Множинність називання – наслідок одночасного побутування нового і старого / давнішого / попереднього найменування денотата: Góra Wrotna, г. // Topiła, г. (пор. контекст: Góra Wrotna a teraz Topiła twana (Лавр, ЙМ, 42)), Kiczera, г. // Gora Wołochowa, г. (пор. контекст: Gora Kiczera ..., teraz Wołochowa zwana (НанчВел, ЙМ, 4)), Pohibliska, поля // Szeremetowy Kąt, поля (пор. контекст: Kontrowersję z Horodyszczca podług Dawnych granicznych Dokumentow Wies Łuzek w Polach przed tym nazwanych Pohibliska teraz Szeremetowy Kąt ... (ЛужДол, ЙМ, 117), причому у метриці с. Городище Шляхетське також фіксуються ці оніми, тобто варіанти відомі мешканцям обох населених пунктів, пор.: Pola Pohibliska teraz Szeremetoski Kont (ГорШл, ЙМ, 6)), Patelniczka, л. // Gayki, л. (Кавськ, ФМ, 171зв) (Йосифінська метрика засвідчує тільки назву Patelniczka, л. (Кавськ, ЙМ, 21зв). Лексичне варіювання може залежати від місця розташування номінатора. Село Гаї Вижні (тепер Верхні Гаї) знаходиться на шляху Стрий–Дрогобич і залежно від того, який напрям є пріоритетнішим, шлях номінують або Стрийським, або Дрогобицьким (пор. контекст: Gosciniec Stryjski czyli Drohobucki (ГаїВиж, ЙМ, 22)).

Морфологічні паралелі мікротопоназв кінця XVIII – початку XIX ст. – це числові варіювання (Horby, л. (Мита, ЙМ, 94зв) (Мита, ФМ, 96зв) // Horb, л. (Мита, ЙМ, 117зв); Glinka, н. (ПосФельшт, ЙМ, 51зв) // Glinki, н. (ПосФельшт, ЙМ, 66зв); Na Iwaszkowcu, п. (Сокол, ЙМ, 34зв) // Na Iwaszkowcach, п. (Сокол, ЙМ, 35зв); Wierzbisko, л. (Сусул, ЙМ, 4зв) // Wierzbiska, л. (Сусул, ЙМ, 50зв); Na Zasuwie, п. (СушРик, ФМ, 20зв) // Na Zasuwach, п. (СушРик, ФМ, 21зв); W Szereninach, п. (СушРик, ФМ, 46зв) // W Szereninie, п. (СушРик, ФМ, 47зв); Zaboty, л. (Терл, ЙМ, 33зв) // Zabota, л. (Терл, ЙМ, 45зв)) та зміна родової приналежності (Terłuc, пот. (Ор, ЙМ, 557зв) (Ор, ФМ, 677зв) // Terłucia, пот. (Ор, ЙМ, 574зв) (Ор, ФМ, 691зв)). Паралельно вживаються новіші і давніші форми мікротопонімів у називному відмінку однини середнього роду (закінчення -a та -e): Pmiwia, н. (Опак, ЙМ, 107зв) (Опак, ФМ, 116зв) // Pmywie, л. (Опак, ФМ, 124зв); Zaberdia, п. (Терш, ЙМ, 195зв) (Терш, ФМ, 220зв) // Zaberdie, п. (Терш, ЙМ, 196зв).

Синтаксичні варіанти мікротопонімів з'явилися унаслідок спрощення іменниково-прийменникових

конструкцій (W Kromalczalczat w Rosticznym, гр. (Мита, ЙМ, 14зв) // W Rosticznym Skromalczat, гр. (Мита, ЙМ, 15зв); Na Toszowcach, н. (Тур'є, ФМ, 288зв) // Na Toszowcu za Potokim, н. (Тур'є, ФМ, 290зв)) та вживання однослівних назв поряд із назвами-словосполученнями для одного і того ж денотата (Badykowies, н. (Смер, ЙМ, 116зв) // Niwa Badykowa, н. (Смер, ЙМ, 141зв); Potok Trepetnikowaty, пот. (Стор, ЙМ, 208зв) (Стор, ФМ, 187зв) // Trepetnik, пот. (Стор, ФМ, 182зв); Ogrody, н. (Сянк, ЙМ, 8зв) // Ogrody Domowe, н. (Сянк, ЙМ, 9зв); Pustka Kupkoska, пуст. (ТурНиж, ЙМ, 16зв) // Kupkostwo, пуст. (ТурНиж, ЙМ, 35зв); Myndykowka, пуст. (Хлпл, ФМ, 83зв) // Myndykowa Pustka, пуст. (Хлпл, ФМ, 85зв)).

В історичній мікротопонімії, зафіксованій у Йосифинській і Францисканській метриках, трапляються комбіновані варіанти – фонетично-словотвірні (Mała guga, зар. (Макс, ЙМ, 19зв) (Макс, ФМ, 33зв) // Mała Hurka, зар. (Макс, ЙМ, 43зв); Gora Korolikowa, г. (Нед, ЙМ, 4зв) // Gora Krolikowska, г. (Нед, ЙМ, 4зв); Potok Kubrow, пот. (Рип, ЙМ, 87зв) // Potok Korbiwski, пот. (Рип, ЙМ, 105зв)) та словотвірно-морфологічні (Na Perekopice, н. (Труск, ЙМ, 57зв) // Na Perekopu, н. (Труск, ЙМ, 96зв); Doliniec, п. (Мокр, ЙМ, 134зв) (Мокр, ФМ, 119зв) // Dolina, п. (Мокр, ФМ, 118зв); Badykowka, пуст. (Смер, ЙМ, 57зв) // Badykowies, пуст. (Смер, ЙМ, 57зв)).

Результати і їх обговорення. По-перше, варіювання відбувається на усіх структурних рівнях мови: фонетичному (Wierzch Szolobczat, п. // Wierzch Sołopcztat, п.), словотвірному (Gura Hayducka, н. // Gura Haidukowa, н.), лексичному (Potok Federkow, пот. // Pietysnip, пот.), морфологічному (Wierzbisko, л. // Wierzbiska, л.) і синтаксичному (Pustka Kupkoska, пуст. // Kupkostwo, пуст.), а внаслідок контамінації варіацій найменування виділяємо комбіновані варіанти – фонетично-словотвірні (Gora Korolikowa, г. // Gora Krolikowska, г.) та словотвірно-морфологічні (Doliniec, п. // Dolina, п.). Це свідчить про те, що мікротопонімія – відкрита динамічна система: одні пропріативи зникають з ужитку, інші – активно поповнюють онімний фонд.

По-друге, екстралінгвальними чинниками варіювання мікротопонімів, зокрема лексичного, у називанні є:

1) «прагнення» до усунення омонімії у найменуваннях мікрооб'єктів, необхідність номінативної уні-

фікації денотата і, як наслідок, 2) співіснування попереднього / давнішого і нового варіантів назви та 3) місце розташування номінатора щодо номінованого локусу.

Лінгвальними мотивами виникнення паралельних назв є:

1) «мода» у назвотворенні. До прикладу, кінець XVIII ст. – період активного творення мікротопонімів із суфіксом -ат, який уже до поч. XIX ст. «згасає», замінюючись новими лексичними (Pustka Zubalczat, пуст. // Motuczyna, пуст. (Рад, ЙМ, 77), Kobylicie, н. // Kąt Weciat, н. (Залок, ЙМ, 122), Na Hudyia, п. // Pole Tokarczat, п. (Жд, ЙМ, 56зв)) або словотвірними варіантами (Potok Kałyniat, пот. (Рип, ЙМ, 128зв) // Potok Kałynow, пот. (Рип, ЙМ, 129зв) // Potok Kałynianu, пот. (Рип, ЙМ, 130зв); Gora Zywkowiāt, н. (Ор, ЙМ, 60зв) (Ор, ФМ, 97зв) // Gora Zywkowa, н. (Ор, ЙМ, 65зв) (Ор, ФМ, 105зв); Garb Łukaczow, гр. (СухПот, ЙМ, 39зв) // Łukaczat Garb, п. (СухПот, ЙМ, 40зв)). Така тенденція спричиняє оновлення онімної системи, а підґрунтям такого процесу є суспільно-історичні умови – дворишна система господарювання;

2) економія мовних засобів – спрощення двокомпонентних назв до однослівного найменування (Potok Trepetnikowaty, пот. // Trepetnik, пот.).

Висновки. Історична мікротопонімія, зафіксована у Йосифинській (1785–1788) і Францисканській (1819–1820) метриках, – цінний фактаж для лінгвістичних студій. Зіставлення і порівняння онімів Самбірського циркулу кінця XVIII – поч. XIX ст. дає змогу прослідкувати шляхи розвитку і динаміку змін у мікротопонімії, однією із тенденцій якої є явище паралельної номінації того ж денотата. Варіювання залежить від екстралінгвальних і лінгвальних факторів та відбувається на усіх рівнях мови у межах двох (Garb Łukaczow, гр. (СухПот, ЙМ, 39зв) // Łukaczat Garb, п. (СухПот, ЙМ, 40зв)), трьох (Lutowiszczca, гр. (СухПот, ЙМ, 31зв) // Gront Lutowski, гр. (СухПот, ЙМ, 32зв) // Lutowiska, гр. (СухПот, ЙМ, 32зв)) і п'яти (Potok Szyszczatczat, пот. (Мита, ЙМ, 5зв) // Potok Syszczaszczat, пот. (Мита, ЙМ, 6зв) // Potok Szyszczat, пот. (Мита, ЙМ, 5зв) (Мита, ФМ, 85зв) // Potok Syszalczat, пот. (Мита, ЙМ, 7зв) (Мита, ФМ, 4зв) // Potok Szczyszalczat, пот. (Мита, ЙМ, 7зв)) найменувань.

ЛІТЕРАТУРА

- Богословская З. М. Диалектная вариантология / З. М. Богословская. – Томск: Изд-во ТПУ, 2005. – 271 с.
- Заїнчовська О. Морфологічні варіанти мікротопонімів південно-східного Поділля // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць / Укл.: Анатолій Загнітко (наук. ред.) та ін. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – Випуск 17. – С. 261–265.
- Йосифинська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики: перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів / [склали: П. Пироженко, В. Сіверська; відповідальний редактор П. Захарчишина]. – К.: Наукова думка, 1965. – 353, [2] с.
- Карпенко Ю. О. Топонімічні варіанти / Ю. О. Карпенко // Ономастика / Відп. ред. К. К. Цілуйко. – К., 1966. – С. 29–36.
- Купчинська З. О. Ойконімія України XVIII–XX ст. з родовим належності / З. О. Купчинська // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2012. – Випуск 56. – Ч. 1. – С. 264–272.
- Лучик В. Мікрогідроніми і норма / В. Лучик // <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine46-47-25.pdf>
- Маршева Л. И. Вариативность географических названий как структурно-функциональный ресурс липецких говоров / Л. И. Маршева // Вестник ПСТГУ. Филология. – 2007. – Вып. 4 (10). – С. 22–49.
- Мосур О. С. Йосифинська та Францисканська метрики як джерело вивчення мікротопонімії / О. С. Мосур // Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / за ред. проф. І. С. Попової. – Дніпропетровськ: Видавель Біла К. О., 2014. – Вип. 15. – С. 58–66.
- Мосур О. Трансонімізація як спосіб творення мікротопонімії кінця XVIII – початку XIX ст. (на матеріалі назв Самбірського циркулу) / О. С. Мосур // Вісник Львівсько-

- го університету. Серія філологічна. – 2017. – Випуск 64. – Ч. II. – С. 177–184.
10. Поляруш Т. І. Варіанти в топонімії Сумщини // Тези доп. IV Республ. ономастичної конф. – К., 1969. – С. 78–80.
11. Сокіл-Клепар Н. Варіантність мікротопонімів Карпат / Н. В. Сокіл-Клепар // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія : Мовознавство. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 291–294.
12. Тараненко О. О. Варіанти / О. О. Тараненко // Українська мова. Енциклопедія. – К.: Укр. енци. ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 62–63.

REFERENCES

- Bohoslovskaya, Z. M. Dialectal variantology. Tomsk, 2005. 271 p.
- Zainchkovska, O. Morphological variants of microtoponyms of southern-eastern Podillia// Linguistic studies, 2008. Is. 17. P. 261–265.
- Pyrozhenko, P., Sivers'ka, V. Josyphinska (1785–1788) and Francyskanska (1819–1820) metrics: first cadasters of Galicia. Register of settlements. Kyiv, 1965. 353, [2] p.
- Karpenko, Yu. O. Toponymic variants// Onomastics, 1966. P. 29–36.
- Kupchynska, Z. 18–20 c. place names of Ukraine in genetivus possessivus// Visnyk of the Lviv University. Series Philology, 2012.1, Is 56. P. 264–272.
- Luchyk, V. Microhydronyms and norm// <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine46-47-25.pdf>
- Marsheva, L. I. Variations in toponyms as a structural and functional resource of Russian dialects of Lipetsk region// Vestnik of STOU. Philology, 2007. Is. 4 (10). P. 22–49.
- Mosur, O. S. Josyphinska and Francyskanska metrics as a source of microtoponymic studies// Research on lexicology and grammar of Ukrainian language: collection of scientific works, 2014. Is.15. P. 58–66.
- Mosur, O. Transonimisation as a way of creation of microtoponymy of the end of XVIII – the beginning of XIX c. (on the material of onyms of Sambirskyu cyrkul)// Visnyk of Lviv University. Series Philology, 2017. II, Is. 64. P. 177–184.
- Poliarush, T. I. Variants in toponymy of Sumshchyna// Abstracts of the IV Republican Onomastic Conference, 1969. P. 78–80.
- Sokil-Klepar, N. Variability of Carpathian microtoponyms// Proceedings of TNPU. Series Philology, 2017. Is. 1 (27). P. 291–294.
- Taranenko, O. O. Variants// Ukrainian language. Encyclopedia, 2004. P. 62–63.

Умовні скорочення

Джерела: ЙМ – Йосифінська (1785–1788) метрика, фонд № 19; ФМ – Францисканська (1819–1820) метрика, фонд № 20.

Об'єкти: в. – верх, г. – гора, гр. – ґрунт, зар. – зарості, л. – ліс, лук. – лука, н. – нива, п. – поле, пуст. – пустка.

Населені пункти Самбірського циркулу: ГаїВиж – Гаї Вижні, Годв – Годвишня, ГорШл – Городище Шляхетське, Жд – Жданна, Завадк – Завадка, Залок – Залокоть, Зарайс – Зарайсько, Кавськ – Кавсько, КонКор – Конюшки Королівські, Лавр – Лаврів, Летн і МонЛетн – Летня і Монастир Летнянський, ЛужДол – Лужок Долішній, ЛяшкМур – Ляшки Муровані, Майн – Майнич, Макс – Максимовичі, Медин – Мединичі, Мита – Мита, Михн – Михновець, Мокр – Мокряни, Молд – Молдавсько, НанчВел – Нанчівка Велика, Нед – Недільна, Ольш – Ольшаник, Опак – Опака, Опар – Опарі, Ор – Орове, ПосФельшт – Посада Фельштинська, Прус – Пруси, Рад – Радич, Радел – Раделич, Рак – Ракова, Рип – Рип'яна, Ріпч – Ріпчичі, Рос – Росохач, Сливн – Сливниця, Смер – Смеречка, Снят – Снятинка, Сокол – Соколики, Солон – Солонсько, Стор – Сторонна, Стрілки – Стрілки, СтСел – Старе Село, Сусід – Сусідовичі, Сукул – Сукулів, СухПот – Сухий Потік, СушРик – Сушиця Рикова, Сянк – Сянки, Татарин – Татаринів, Терл – Терло, Терш – Тершів, Топ – Топільниця, Труск – Трускавець, Тур'є – Тур'є, ТурНиж – Турочки Нижні, Хлпл – Хлиплі.

Variants of microtoponyms of Sambirskyu cyrkul in the end of XVIII – the beginning of XIX cc.

O. S. Mosur

Abstract. It is analyzed phonetic, word-formational, lexical, morphological and syntactic variants of historical microtoponyms of Sambirskyu cyrkul in the end of XVIII – the beginning of XIX cc., fixed in Josyphinska (1785–1788) and Francyskanska (1819–1820) metrics. There are two groups of factors of denotative variation of nomination: extra lingual and lingual. It is found out that tendency of parallel nomination is the opposite process to the phenomenon of transmicrotoponimisation. It causes renewal and enrichment of the microtoponymic system.

Keywords: *microtoponym, variant, Josyphinska (1785–1788) metric, Francyskanska (1819–1820) metric, Sambirskyu cyrkul.*